

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

LETNÍ DĚTSKÝ TÁBOR JAKO VÝZNAMNÝ PRVEK POBYTU V PŘÍRODĚ

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Smolanová, učitelství pro střední školy,
tělesná výchova - geografie

Vedoucí práce: PaedDr. Soňa Formánková, Ph.D.

Olomouc 2014

Jméno a příjmení autora: Kateřina Smolanová

Název diplomové práce: Letní dětský tábor jako významný prvek pobytu v přírodě

Pracoviště: Katedra sportu, Fakulta tělesné kultury

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Soňa Formánková, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2014

Abstrakt: Tématem této bakalářské práce je problematika pobytu v přírodě. Teoretická část popisuje letní dětský tábor jako jeden z významných prostředků výchovy k přírodě. Charakterizuje věkovou skupinu staršího školního věku a adolescence. V práci je upřednostněno tradiční pojetí letních táborů v přirozeném prostředí podporující zdravý fyzický i psychický rozvoj dětí a mládeže. Přibližuje teorii pobytu v přírodě a uvádí etapovou hru jako kvalitní motivační prvek. Poznatky byly následně využity při organizaci letního tábora Expedice 2012 pod vedením zájmového oddílu Artušovci z Frenštátu pod Radhoštěm. Součástí je vyhodnocení ankety účastníků, která dokládá názory dětí na pobyt v přírodě tohoto typu.

Klíčová slova: letní dětský tábor, pobyt v přírodě, výchova v přírodě, etapová hra, starší školní věk, adolescence

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb .

Author's first name and surname: Kateřina Smolanová

Title of the bachelor thesis: Children's summer camp as an important element of the stay in the nature

Department: Department of Sports of the Faculty of Physical Education

Supervisor: PaedDr. Soňa Formánková, Ph.D.

The year of presentation: 2014

Abstract: The topic of this bachelor thesis is the issue of the stay in nature. The theoretical part describes the children's summer camp as one of the important means of education for nature. It characterizes older school age and adolescence. In the thesis is preferred to the traditional concept of summer camps in the natural environment that supports healthy physical and mental development of children and youth. It approaches the theory of the stay in nature and presents a stage-play as a good incentive. The findings were used in the organization of summer camp Expedition in 2012 under the leadership of club Artušovci from Frenštát pod Radhoštěm. One part of this thesis is the evaluation of the survey participants, which shows the views of children on this type of stay in the nature.

Key words: children's summer camp, stay in the nature, outdoor education, stage game, older school age, adolescence

I agree with lending the bachelor thesis in the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PaedDr. Soni Formánkové, Ph.D., uvedla jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržela zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 24. 6. 2014

.....

Děkuji především PaedDr. Soně Formánkové, Ph.D. za dlouholetou trpělivost, odborné vedení, ochotu a poskytnutí cenných rad při zpracování této bakalářské práce. Ráda bych i poděkovala všem členům oddílu Artušovci. Již 11 rokem naplňují můj volný čas a velmi mě inspirují. Velký dík patří také kamarádům a především rodině, kteří mě ve studiu i přes všechny překážky stále podporují.

„Mnozí důmyslní lidé mají velkou radost z toho, že prý se člověk vždy víc a více od přírody emancipuje. vzdalování se od přírody by bylo fyzické chřadnutí, úplné odloučení byla by smrt!“ (Jan Neruda)

„Pobyt v přírodě vám nikdo a nic nenahradí. Útěk skautů do přírody je jen návratem do nejdražší naší domoviny, kde jedině můžeme slyšet puls opravdového života s jeho uzdravující a vše obnovující mocí.“ (Antonín Benjamin Svojsík)

OBSAH

1 ÚVOD.....	9
2 SYNTÉZA POZNATKŮ	11
2.1 Zážitková pedagogika.....	11
2.1.1 Pedagogika.....	11
2.1.2 Volný čas	11
2.1.3 Pedagogika volného času.....	12
2.1.4 Zážitková pedagogika.....	12
2.2 Teorie pobytu v přírodě	13
2.3 Teorie etapové hry.....	15
2.4 Charakteristika věkových skupiny.....	17
2.4.1 Starší školní věk.....	17
2.4.2 Adolescence	18
2.5 Letní tábor.....	19
2.5.1 Dělení táborů	19
2.6 Zákony k letnímu táboru	20
2.7 Historie oddílu Artušovci	21
2.7.1 Historie oddílu.....	21
2.7.2 Přehled táborové činnosti.....	22
3 CÍLE.....	24
4 METODIKA.....	25
5 VÝSLEDKY A DISKUZE	26
5.1 Místo konání tábora.....	26
5.2 Organizační zajištění	27
5.2.1 Zajišťující organizace.....	29
5.2.2 Propagace	29
5.2.3 Materiální zajištění	30
5.2.4 Etapová hra „Expedice 2012“	30
5.3 Režim tábora	32
5.3.1 Oddíly	34
5.8 Hodnocení a zpětná vazba	34
5.8.1 Výsledky ankety účastníků letního tábora Expedice 2012 (1. - 14. 7. 2012). 35	

5.8.2 Nečekané události	41
6 ZÁVĚR.....	43
7 SOUHRN	44
8 SUMMARY	45
9 REFERENČNÍ SEZNAM	46
10 SEZNAM PŘÍLOH.....	48

1 ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je „Letní dětský tábor jako významný prvek pobytu v přírodě.“ Letní tábor je významným výchovným prvkem dítěte a dokáže neformální cestou předávat informace. Učení se přímou zkušeností je totiž nepřenositelné.

Existuje řada různých táborů odlišujících se náplní programu nebo stylem ubytování. Velký rozdíl je mezi tábory pro 30 dětí a velkými komerčními tábory pro více jak 80 dětí. Práce s velkými skupinami předurčuje jistou anonymitu, naopak v malé skupině se rychleji vytvoří silné vazby a komunikace je jednodušší.

Sama jsem na táborech tradičního typu vyrostla. Učili jsme se samostatnosti, komunikace, spolupráce a trávili jsme čas bez vymožeností dnešní doby. Spokojenost byla natolik velká, že jsem ve svých 15 letech volně přešla z pozice účastníka do pozice praktikanta a později vedoucího. Organizace táborů je mým životním stylem a naplňuje mne. Je to každoroční pracovní relaxace.

Tělesná cvičení prováděna v přírodním prostředí jsou často označována jako „základní pohybový fond“ člověka. Přírozené prostředí nabízí různorodost a pobyt venku pozitivně ovlivňuje imunitní systém jedince, podporuje fyzickou, ale i psychickou odolnost člověka.

Osobně preferuji tábory v přírodním prostředí ve skupině maximálně 35 dětí. Hlavním náplní by měla být výchova k přírodě. Pro mnohé děti je to vedle školních výletů jediná možnost kontaktu s přírodou. Aktuálnost a podpora pobytu v přírodě je důležitá vzhledem k rychlému technickému rozmachu v posledních 20 letech. Lidé se přírodě vzdalují.

Dnešní společnost je odrazem informačních technologií. Děti vyrůstají v umělém prostředí a stále méně častěji se setkávají s reálným světem. Sociální svět izoluje jedince a uvěžňuje ho do vlastního vysněného světa. Sociální sítě jsou velmi populární hlavně proto, že se zde člověk prezentuje dle své vlastní představy. Sám si vybírá, co zveřejní, co napíše a nikdo nevidí jeho bezprostřední reakce. Komunikace je jednodušší, ale setkání s realitou je o to těžší.

Právě proto se velmi populární v poslední době stávají komerční tábory. Jejich náplň je podložena technickou podporou. Jsou stavěny na extrémních zážitcích – např. paintball, diskotéky, motokáry, setkání se slavnými osobami, počítačové turnaje, filmové večery apod.

Značným problémem soudobé společnosti je ekonomická situace. Někteří rodiče nemají finanční prostředky pro podporu svých dětí v této oblasti trávení volného času. Možností jsou pro mnohé příspěvky na pobyty od zaměstnavatelů. Východiskem se také stává zkracování délky pobytu nebo snížení rozpočtu tábora využitím základny bez elektřiny.

Z těchto důvodů jsou tábory v přírodě kvalitním způsobem trávení volného času dětí z hlediska ekonomické i z hlediska podpory jejich optimálního fyzického a psychického rozvoje.

2 SYNTÉZA POZNATKŮ

2.1 Zážiteková pedagogika

Cílem této úvodní podkapitoly není popsat zážitkovou pedagogiku jako ucelenou problematiku, ale pro účely této bakalářské práce je důležité vyjasnit si související základní pojmy a zážitkovou pedagogiku chápat jako významný prvek celkového konceptu pedagogiky volného času.

2.1.1 Pedagogika

Pedagogika je obecně definována jako věda o výchově a vzdělání. Vedoucí letních táborů, kroužků a jiných zájmových skupin dětí působí ve svém oboru jako pedagogové. Každý jedinec je souborem tří složek, které spolu navzájem spolupracují a vytvářejí naši osobnost. Je to složka fyzická zahrnující naši tělesnou vybavenost, psychická popisující naši duševní úroveň a složka sociální, která předurčuje naši kooperaci ve skupině lidí. Cílem pedagogiky je působit na všechny složky jedince (Hájek, 2004, 10).

2.1.2 Volný čas

Volný čas je trendem dnešní aktuální společnosti. Uvádí se, že je dokonce jedním z ukazatelů kvality života. Nejedná se však o délku volného času, ale o kvalitu jeho naplnění. V dnešní době je problémem konzumní způsob trávení volného času, kdy se ve většině případů jedná o vyhledávání extrémních situací s určitými riziky. Definicí volného času existuje spousta, ale většina se shodují, že se jedná o čas, který nám zbývá po vykonání všech činností konaných pod tlakem závazků. Mluvíme o potřebách pracovních, fyziologických a rodinných. Například Spousta (1996) „chápe volný čas jako zbytkový, který zbývá po splnění všech povinností – pracovních, studijních, rodinných i po uspokojení všech fyziologických potřeb.“

„Volný čas je postindustriálním, moderním fenoménem a jeho masový nárůst můžeme chápat jako problém na straně jedné a jako výzvu na straně druhé.“ (Dohnal, 2005, 24)

2.1.3 Pedagogika volného času

V současné společenské situaci z velké části ustupuje výchovná role rodičů do pozadí. Je to dáno rychlým životním stylem a spousta rodičů již se svými dětmi netráví tolik času jako tomu bylo v minulosti. Výchova je nahrazována učiteli, trenéry, chůvami a v neposlední řadě i pedagogy volného času. Tento trend se jeví velmi negativně, jelikož výchova v rodině je nenahraditelná. Důležitým prvkem pro rozvoj dítěte je tedy pedagogika volného času. K přiblížení termínu pedagogiky volného času využijeme následující definice. Pro potřeby této práce postačuje toto vymezení.

„Výchova k volnému času seznámí jedince s množstvím zájmových aktivit, poskytne mu v nich základní orientaci a na základě vlastních zkušeností v různých oborech mu pomůže najít oblast zájmové činnosti, která mu poskytne možnost uspokojení a seberealizace (sebeuplatnění).“ (Hájek, 2004, 35)

2.1.4 Zážiteková pedagogika

Zážiteková pedagogika je přístup ke vzdělání a také prostředek hledající formu výchovy a vzdělání prostřednictvím intenzivních zážitků a prožitků. Kubala (2006) popisuje: „Prožitek vnímáme, zážitek si pamatujeme, zkušenost používáme.“ Pro pochopení důležitosti aktivního prožití učené informace uvádím (Tabulka 1) procentuální vybavování informací dle způsobu osvojování.

Tabulka 1. Vybavování naučeného v závislosti na způsobu osvojování vědomostí (Hájek, 2004, 12)

	Sděleno	Sděleno a ukázáno	Sděleno, ukázáno a vyzkoušeno
Po třech týdnech	70%	72%	85%
Po třech měsících	10%	32%	65%

V poslední době je vzhledem k výzkumům v pedagogické oblasti kladen velký důraz pro užití zážitkové pedagogiky ve výchově. Prožitek je prostředkem k ovlivnění jedince a směr ovlivňování je určen pedagogickým cílem. Cílem zážitkového pedagoga je záměrné vytváření situací s předpokladem intenzivního prožívání a následná pedagogická práce s nimi v podobě zpětné reflexe. Zkušenost je nepřenositelná a díky

tomu je prožitek jedinečným komplexem ovlivněným aktuální situací, okolnostmi i vnitřním rozpořením jedince. Prožitky nemohou být nikdy stejné a nenajdeme dvě osoby prožívající stejně, i za předpokladu, že situační kontext je zcela totožný (Oelkers, 1998). Prožitek stmeluje skupinu a navozuje komunikaci mezi členy navzájem a také vnitřní komunikaci sami se sebou. Mnohem důležitější než vnější efekt prožitků je určitě způsob a také cesta jejich zpracování a uchování. Užití silných zážitkových metod s hlubokými prožitky je třeba vždy důkladně zvážit a diskutovat jejich přínos pro danou skupinu i jedince. Při nesprávném pochopení a interpretaci mnohdy dochází k značnému narušení psychiky jedince. Velký důraz proto musí být kladen na způsob vedení a následnou zpětnou reflexi (Neumann, 1999, 24).

2.2 Teorie pobytu v přírodě

Přestože Dohnal (2002) popisuje tendenci rozvoje volnočasových aktivit z městského prostředí do přírodního, v soudobé společnosti nalezneme spoustu jedinců, kteří pobyt v přírodě nevyhledávají. Absence pobytu v přírodě má však negativní následky pro optimální psychický a fyzický rozvoj jedince. Franěk (2001, 14) uvádí:

...nedostatečný styk dětí s přirozeným přírodním světem má řadu negativních dopadů na jejich tělesný i duševní vývoj... mají méně rozvinuté pohybové schopnosti, chybí jim praktická manuální zručnost a jsou náchylnější k různým onemocněním. Život v umělém prostředí má negativní dopad i na duševní sféru dítěte. Pro svůj zdravý vývoj dítě potřebuje, aby bylo obklopeno podněty, které by působily na všechny jeho smysly.

Pro zdravý rozvoj dítěte je třeba dostatečného množství podnětů. Pokud vnímá jedinec realitu pouze pasivní formou prostřednictvím televizních a počítačových obrazovek, má značně zastřenou představu o skutečném světě. Uměle vytvořené vizuální a akustické podněty nemohou nikdy dokonale odpovídat skutečné realitě. Dítě má zkreslené představy a nedostatečné podněty ovlivňují vývoj jeho představivosti, kreativity, emocionality i sociálního chování (Franěk, 2001).

Přirozeným prostředím pro člověka byla odjakživa příroda. Byla pro něj zdrojem potravy i bydlení. V rámci rozvoje společnosti došlo k odsunutí přírody do povzdálí. Lidé si vytvořili umělé prostředí, které mnohdy považují za adekvátní náhradu. Opak je ale pravdou. Odcizení přírodního prostředí se v současné době projevuje civilizačními chorobami, stresem, morální krizí, nervovými poruchami a dalšími sociálními problémy. Současným trendem je navracení se k přírodě. Hledáme v ní kompenzaci rychlého životního stylu, nahrazujeme si absenci přirozeného prostředí. Takový nápor na přírodu je ale velkým problémem. Lidé musí nalézt optimální řešení pro zacházení s přírodou, aby předešli absolutní ekologické katastrofě.

Pohyb v přírodě byl v minulých letech zcela přirozený a naplňoval většinu času. Lidé pracovali na polích, děti si v každé volné chvíli hrály venku. V současné době je to již skoro raritou. Problémem je obava z nebezpečí, kterou nám každodenně předkládají média. Rodiče raději ze strachu nechají dítě doma. Negativní důsledkem je absence zdraví prospěšného pohybu a narůstající obezita společnosti. Trávení času v přírodě má pozitivní vliv na růst fyzické a psychické odolnosti jedince. Posiluje imunitní systém a je prevencí nemocí. Kladně ovlivňuje duševní i sociální vývoj dětí. Všechny tyto kladné stránky pro správný rozvoj člověka musíme podporovat. Jedinec musí konat dle svého nejlepšího uvážení. Proto je důležité vztah k přírodě v dítěti vybudovat. Proto bychom měli klást velký význam výchově k přírodě. Podle Neumanna (2000) rozumíme výchovu k přírodě jako:

- výchovu o přírodě - předávání znalostí a vědomostí o přírodě,
- výchovu pro přírodu - záměrná výchova k ochraně přírody,
- výchovu v přírodě – učení dovednosti potřebných pro pobyt v přírodě, pohyb v přírodě a přežití v přírodě.

Základním prostředkem pro výchovu v přírodě je pobyt v přírodě. Zahrnuje soubor aktivit a činností konaných v přirozeném prostředí. Souvisí s cvičením, sportem, ale i pouhým trávením času v přírodě. Neumann (2000) poukazuje na významnost rekreace v přírodě před trávením času v uměle vytvořených prostředích právě z hlediska pozitivního přínosu pro společnost. Hlavně u dětí jsou aktivity v přírodním

prostředí nenahraditelné pro jejich optimální všestranný rozvoj. Význam pobytu v přírodě je učení se přímou zkušeností.

2.3 Teorie etapové hry

Pojmem etapová hra rozumíme soutěže a hry v rámci jedné zájmové skupiny spojené jednotícím dějovým příběhem či zápletkou. Dle délky trvání můžeme etapové hry rozdělit na krátkodobé (využívají se pro víkendové nebo jednodenní akce), táborové (doba je shodná s délkou trvání tábora) a celoroční (vedeny v rámci činnosti oddílu či třídy). Hájek (2004, 47) tvrdí: „Dlouhodobá motivovaná hra je vlastně seriál etap-autonomních her a příběhů spojených jedním motivem.“

Jedná se tedy o dějovou linii prostupující celým pobytem. Musí mít jednoduchý děj pochopitelný pro všechny účastníky. Z toho vyplývá, že každá etapová hra musí být optimální k potřebám účastníků. Téma hry přizpůsobujeme věkové skupině, pohlaví a také fyzické i psychické úrovni účastníků. Důležité je aby etapová hra zaujala nejen děti, ale i vedoucí. Jen díky jejich nadšení může být předána na vysoké úrovni. Hlavním prvkem úspěchu je etapovou hru pouze neorganizovat, ale užívat si ji a hrát ji s účastníky. Nadšení se lehce přenáší (Foglová, 2006, 8).

Etapová hra udržuje určité napětí ve skupině a motivuje. Díky ní se zlepšuje docházka na oddílové schůzky. Zvědavost je pro účastníky největším lákadlem. Historie etapových her v českých zemích sahá do čtyřicátých let. Největší zásluhu na jejich rozvoji mají tři romány spisovatele a skautského vedoucího Jaroslava Foglara. Jedná se o knihy Hoši od Bobří řeky, Devadesátka pokračuje a Poklad Černého delfína. Hlavním motivem těchto tří knížek je právě dlouhodobá hra. Poprvé použil etapovou hru ve skautském hnutí jeho zakladatel Robert Baden-Powell. Hra byla na motivy Kiplingovy Knihy džunglí (Foglar, 1997).

Odrazem kvalitní etapové hry je důkladná příprava. Ta se nesmí podcenit. Dobrá hra nemůže být zrealizována bez příslušných pomůcek. Připravujeme si předem například podklady pro jednotlivé hry, diplomy, dostatek různého materiálu pro improvizaci. Jmenovky na stany a místnosti jsou důležité pro orientaci nových členů v tábořišti. Téma dotváří herní plán, který vykresluje bodové hodnocení jednotlivých skupin, a také tématické kostýmy. Jsou jednoduchým prostředkem při navození

atmosféry. Již několik let praktikujeme jednotné kostýmy pro vedoucí i účastníky a shledává se to s kladným ohlasem (Obrázek 1, Obrázek 2). Je potřeba seznámit účastníky s legendou předem a předat jim informace o kostýmy, který si mají připravit. Většinou tak děláme prostřednictvím dopisu, kde se děti dozvědí doporučený seznam věcí, ale také popis příslušného kostýmu (Příloha 2). Každý oddílový vedoucí i instruktor musí být seznámen s celou etapovou hrou. Výhodou je aktivní zapojení, pokud možno, všech organizátorů do táborové přípravy a následně do vedení programu. Musí umět účastníky motivovat a vtáhnout do děje. Kvalitním prostředkem pro motivaci jsou divadelní scénky v kostýmech. Vhodné je připravit si doplňkové hry pro vyplnění případně vzniklého volného času například následkem špatného počasí (Foglová, 2006, 8).

Obrázek 1. Tématické kostýmy Laponska

Obrázek 2. Tématické kostýmy Pobřeží slonoviny

Můžeme tedy shrnout, že etapové hry se staly důležitým výchovným a motivačním prostředkem. Právě název letního tábora odrážející etapovou hru je mnohdy největším prvotním lákadlem pro potencionální účastníky. Největší zájem je o aktuální a moderní témata. Je proto důležité sledovat zájmy dětí a etapovou hrou podpořit jejich zájem o pobyt v přírodě.

2.4 Charakteristika věkových skupiny

Pro nastavení optimálního programu a zatížení dětí je nutné znát základní charakteristiky jednotlivých věkových skupin a režim dne přizpůsobit. Na letním táboře, na jehož organizaci se osobně podílím, máme účastníky ve věku 11-16 let. Spodní věková hranice je dána vzhledem k charakteru tábořiště pevně. Ubytování je ve stanech a jedinou pevnou budovou je dřevěná kuchyň. Proto pro děti mladší 11 let pořádáme méně náročné tábory v pevné zděné budově. Věková hranice nejstarších účastníků je stanovena orientačně a záleží na zvážení každého zda mu v jeho věku táborový program vyhovuje. Většina našich stálých účastníků odchází ve věku 16 let. Někteří z nich se dostanou do organizačního týmu a v táborové činnosti pokračují.

Ke každému dítěti musíme přistupovat individuálně. Jak uvádí Hájek (2004), každé je jedinečné a neopakovatelné. Osobnost je tvořena třemi složkami (tělesnou, duševní a sociální). Každá část podléhá okolním vlivům s jinou intenzitou. Rozdíly mezi jedinci nazýváme individuálními zvláštnostmi. Dle Hájka (2004, 16) je rozlišujeme na vnitřní (biologické a psychické předpoklady) a vnější (sociálně podmíněné zvláštnosti).

2.4.1 Starší školní věk

V období staršího školního věku se rozvíjí logické a abstraktní myšlení, pozornost a soustředěnost. Věkově se vymezuje od 11 do 15 let. Vágnerová (1996) charakterizuje toto období jako dobu bouřlivých změn. Označuje se jako období puberty. Typická je nejistota a pochybnosti o vlastní osobě. Kritičnost jedince se zvyšuje a klesá ochota plnit rozkazy autorit. Konečným sociálním mezníkem je ukončení základní školy a zásadní životní rozhodnutí při volbě povolání, případně střední školy. Velmi typickým rysem staršího školního věku je nerovnováha mezi relativně vyspělou rozumovou a tělesnou složkou jedince a nevyzrálostí sociálních vztahů a citů. Podle Hájka (2004) a také Vágnerové (1996) nastává na konci tohoto období k vrcholu vývoje myšlení jedince. Plně rozvinutá je paměť, pozornost a představivost. Dítě se osamostatňuje, což vede k častému odmítání autorit. V tomto období dochází také k pohlavnímu zrání provázené velkými psychickými i tělesnými změnami.

Dospívání u dívek je v průměru rychlejší než u chlapců po stránce fyzické i psychické. Tělesný rozvoj jedince je zpočátku prudký. Velké růstové změny jsou u

kostry a končetin. Růstové změny vedou k narušení pohybové koordinace. Roste pohybová vytrvalost. Tyto biologické změny jsou vnímány velmi subjektivně. Mnohdy svou nespokojenost projevuje jedinec svým nezvyklým chováním, hrubostí, změnami nálad a podobnými projevy (Vágnerová, 1996).

Nerovnoměrný tělesný růst se odráží i na vývoji kardiovaskulárního systému. Rozvoj výkonu cévního systému zaostává, naopak se zvyšuje objem srdce. Z tohoto důvodu dochází k rychlé unavitelnosti, bolesti hlavy a zvyšování krevního tlaku.

Je potřeba vést dospívající jedince k poznávání jejich schopností a podpora jejich rozvíjení. V tomto období se utváří životní hodnoty, ideály a postoje. Jedinec si vybírá své životní vzory. Většinou se jedná o osoby z okolí-rodíče, pedagogy, příbuzné, popř. známé osobnosti. Je to období zkoumání sebe sama. Jedinec o sobě přemýšlí, prohlíží se a uvědomuje si své prožívání. V tomto období tedy klademe důraz na podporu důvěry, samostatnosti a dbáme na pozitivní hodnocení. Vyhýbáme se zesměšňování dítěte a respektujeme jeho emoční výkyvy.

2.4.2 Adolescence

Období adolescence je ve věku 15-18 let. Stabilizuje se duševní i tělesný vývoj. Zlepšuje se sebeovládání a morální citění. Stále dochází ke změnám sebehodnocení a sebepojetí. V tomto období se velmi experimentuje. Časté jsou změny v zájmech a partnerských vztazích. Snaha o originalitu podporuje i touha po intenzivních emočních zážitcích. Výrazná je i kritičnost k okolí, především k autoritám. Důvodem je snaha vyrovnat se s dospělými a jednat s nimi na stejné úrovni. Do popředí se dostává důležitost partnerského vztahu před rodinou. Tělesné funkce jsou ustáleny, ale stále dochází ke zvyšování fyzické odolnosti a výkonnosti (Hájek, 2004, 19).

V období adolescence je důležitá citová jistota a bezpečí, jak uvádí Vágnerová (1996). Klademe důraz na samostatné rozhodování jedince. V tomto věku je člověk schopen přijmout odpovědnost. Důležité je ale poskytovat jedinci zpětnou vazbu.

Z důvodu vyrovnání se dospělým se jedinci v tomto věku snaží o různé experimenty a noční život. Na pobytových akcích, kde jsou adolescenti bez dohledu rodičů je tedy nutností dohlédnout na jejich řádný režim a dodržování předem stanovených pravidel. Výrazným prostředkem je motivace, která musí být úměrná jejich věku.

2.5 Letní tábor

Letní tábor je zotavovací akce konaná v době letních prázdnin. Jedná se o jednu z forem výchovy v přírodě. Podle zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví je zotavovací akcí organizovaný pobyt pro 20 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 4 dny, jehož účelem je posílit zdraví dětí a zvýšit jejich tělesnou zdatnost. Bývá organizován také pro mládež do 18 let. Tábořem může být stanové městečko ve volné přírodě, ale také pobyt v rekreačním středisku či jiném ubytovacím zařízení. Jedná se tedy o organizovaný pobyt se zajištěným ubytováním, jídlem a programem.

Prostřednictvím tábora ovlivňujeme všestrannou výchovu dítěte (Zapletal, 1969, 8). Vzhledem k situování táborů do přírodních podmínek můžeme alespoň z části podpořit výchovu k přírodě. Čas strávený v jednoduchých přírodních podmínkách představuje důležitou složku pro uvědomění si životních hodnot a alespoň chvilkové zpomalení z každodenního shonu současné společnosti. Letní tábory jsou prostředkem pro rozvoj pohybu, komunikace, integrace ve skupině, poznávání přírody apod.

Převážná část táborů je konána v době letních školních prázdnin. Podle Matějčka (2000) jsou prázdniny jedinečným obdobím pro neformální vzdělávání a výchovu. Děti se pohybují v uvolněném prostředí bez zbytečného napětí. Zábavnou formou tedy dokáží přijmout informace a dále s nimi pracovat.

Z tohoto pohledu je letní tábor ideálním pedagogickým prostředkem. Výchovné působení je zde intenzivní a nenásilné.

2.5.1 Dělení táborů

Tábory můžeme rozdělit podle ročního období, typu ubytování, délky trvání, věku účastníků nebo typu programu. Např. Harmach (2004) rozděluje tábory následovně:

- Stálé tábory – pobyt se uskutečňuje na jednom místě po celou dobu trvání.
- Putovní tábory – nemají jednu stálou táborová základnu, účastníci se přesunují v rámci programu a jsou ubytováni na různých místech. Příkladem jsou tábory cykloturistické nebo turistické.

- Příměstské tábory – jedná se pouze o celodenní program bez noclehu.
- Hvězdicové tábory – mají stálé tábořiště, ze kterého se vydávají na několikadenní výlety po okolí.

Podle typu tábora můžeme také rozlišit tábory podle programu:

- Tradiční tábory – jedná se o klasické tábory konané v přírodě. Snaží se o výchovu k přírodě a staví na jednoduchých aktivitách podněcujících všestranný rozvoj dětí. V programu mají většinou pohybové hry, ale i výchovně zaměřené činnosti.
- Specializované tábory – jsou zaměřené tématicky na určitou činnost. Jedná se např. o tábory vodácké, sportovní, jazykové, elektronické, taneční, apod.
- Komerční tábory – jsou speciální pobyty tvořené na míru zákazníka. Organizují je cestovní kanceláře a jejich hlavní náplní je zábava, odpočinek a v současné době velmi vyhledávané extrémní zážitky.

2.6 Zákony k letnímu táboru

Při pořádání letního tábora je velmi důležité znát velké množství zákonů a vyhlášek, které se přímo i nepřímo týkají táborové činnosti. Velkou pozornost je třeba věnovat hygienickým předpisům. Při jejich nedodržení jsou udělovány velké peněžní pokuty. Se všemi předpisy se musí seznámit hlavní vedoucí, který je zodpovědný za předání základních poznatků celému organizačnímu týmu a za dohled nad dodržováním pokynů. Níže je uveden přehled vybraných zákonů a vyhlášek se vztahem k dětským táborům týkajících se práce s dětmi a pořádáním zotavovacích akcí.

- 1/1993 Sb. Ústava České republiky
- 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod
Úmluva o právech dítěte
- 262/2006 Sb. Zákoník práce
- 40/1964 Sb. Občanský zákoník
- 83/1990 Sb. Zákon o sdružování občanů

- 258/2000 Sb. Zákon o ochraně veřejného zdraví
- 218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- 200/1990 Sb. Zákon ze dne 17. května 1990 o přestupcích
- 563/1991 Sb. Zákon ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví
- 177/2001 Zákon o ochraně osobních údajů
- 289/1995 Sb. Zákon o lesích
- 114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny
- 3/1993 Sb. Zákon o státních symbolech ČR
- 352/2001 Sb. Zákon o užívání státních symbolů
- 48/1997 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění
- 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích
- 37/1989 Sb. Zákon o ochraně před alkoholismem
- 18/1991 Sb. Vyhláška o jiných úkonech v obecném zájmu
- 106/2001 Sb. Vyhláška o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti
- 137/2004 Sb. Vyhláška o hygienických požadavcích na stravovací služby
- 252/2004 Sb. Vyhláška k pitné vodě

2.7 Historie oddílu Artušovci

Název Artušovci označuje oddíl z Frenštátu pod Radhoštěm. Jedná se o zájmový útvar vedený pod Centrem volného času (dále CVČ) Astra. Oddíl je určen dětem ve věku 7-16 let. Během školního roku se tato skupina schází ve vlastní klubovně v CVČ, kde se konají pravidelné schůzky. Mezi pravidelnou činností řadíme i víkendové pobyty či turistické výpravy do přírody. Všechny akce jsou založeny na netradičních aktivitách, sportovních hrách, ale především na společných zážitcích a trávení času s vrstevníky. Snahou vedoucích, kteří sami vyrostli v tomto prostředí, je ukázat dětem možnosti trávení volného času s kamarády v přírodě. Každoročním vyvrcholením činnosti Artušovců je pořádání tradičního letního tábora nedaleko Pulčínských skal.

2.7.1 Historie oddílu

Základním podnětem pro vznik oddílu Artušovci byla touha vytvořit si prostor pro pravidelné setkávání lidí se stejnými zájmy a snaha o zachování tradičního pojetí

letních táborů. Tím mám na mysli tábor bez elektřiny, s vařením na kamnech, ve stanech s dřevěnou podsadou, v krásném prostředí Pulčínských skal. Samotnému vzniku oddílu předcházely organizace letních táborů v letech 2004 a 2005. Byly motivovány rytířskou dobou krále Artuše. Oba ročníky se setkaly s kladnými ohlasy a díky tomu jsem se mohla osobně ve školním roce 2005/2006 podílet na zahájení oddílové činnosti. Název vznikl na počest prvních dvou ročníků. V letech 2007-2010 se povedlo zorganizovat netradiční tábory pro zájemce nad 15 let. Setkalo se to s velkým ohlasem a táborový program byl více zaměřen na osobní rozvoj a poznání svých možností. Do současné chvíle je oddílová činnost zachována a každoročně se pod její záštitou konají letní tábory.

Obrázek 3. Oddílový erb

2.7.2 Přehled táborové činnosti

Uvádím přehled táborové činnosti oddílu s hlavními myšlenkami etapových her od roku 2004, kdy byla činnost zahájena, do současnosti:

- 2004 „Cesta ze Svatým grálem“ byla inspirována dobou krále Artuše.
- 2005 „Dobrodružství Kamelotu“, kde jsme se pod vedením Artuše ocitli na mýty opředeném ostrově Island. Ve městě Eykja jsme pomohli vyhnat zlo ze země.
- 2006 „V roce 2278“, který se legendově odehrával v budoucnosti, v zemi zamořené radioaktivitou. Hledali jsme a obnovovali základní zdroje života na Zemi.
- 2007 „Indiana Jones a Ztracené údolí“.

Příběhem na motivy filmového zpracování Indiana Jonese jsme se vydali hledat Archu úmluvy. Tento tábor se považuje v prozatímní historii za nejpovedenější.

- 2008 „Křovákem snadno a rychle“.

Ocitli jsme se v rolích černošských osadníků, ochraňovali křováckou osadu před moderní společností a objevovali jsme tajemství křováka Xi Xaa.

- 2009 „Hvězdná brána“.

Tento ročník se proslavil svou doslova nadčasovou legendou. Abychom zachránili svět, museli jsme se přesunout zpět v čase a změnit okolnosti v minulosti. Téma inspirováno stejnojmenným seriálem.

- 2010 „Stínadla se bouří“.

Tématicky jsme se vrátili k českým kořenům a vydali se do světa Jaroslava Foglara. Tábor nás postavil do rolí Vontů prahnoucích po klidu ve Stínadlech a hledajících tajemného Široka a Ježka v kleci. Vše bylo zakončeno volbou nového Velkého Vonta z řad účastníků.

- 2011 "Jumanji".

Táborová hra byla inspirována stejnojmenným filmem. Úkolem bylo dohrát stolní hru Jumanji, kde se malé úkoly měnily v boj o přežití.

- 2012 „Expedice“.

Státy z pěti kontinentů se spojily dohromady, aby mohly cestovat po světě a hledat bájně „majčaky“. Zničení těchto relikvií bylo jedinou šancí, jak prolomit proroctví dávných Mayských předpovědí a zachránit tak svět.

- 2013 „Lovci vzpomínek“.

Táborová hra motivována cestováním mezi vzpomínkami a skutečností. Za pomocí stroje, vzpomínkového křesla, jsme se přesouvali do vzpomínek jiných lidí a snažili se chytit tajemného zloděje vzpomínek. Tento rok byl výročním desátým letním táborem pořádaným oddílem.

- 2014 „Prokletí Džonyho paty“.

Příběh v pojetí pirátském nás zavede do tajemných moří, kde jediným úkolem bude zachránit sami sebe z prokletí samotného Džonyho. V pravidelných 13letých cyklech nastává možnost nechat se vést kompasem a najít návod na únik z nesmrtelnosti.

3 CÍLE

Cílem této bakalářské práce je vytvořit a ověřit program na letní dětský tábor odpovídající výchově k přírodě.

Dílčí cíle:

1. Vytvořit návrh propagace letního tábora.
2. Sestavit plán organizačního zajištění letního tábora.
3. Realizovat dětský letní tábor s navrženým programem.
4. Evaluovat realizaci programu na letním táboře pomocí ankety.

4 METODIKA

Při zpracování této bakalářské práce jsem použila analýzu a syntézu poznatků na základě dostupné literatury. Následná byla jejich generalizace.

Zjištěné informace byly využity pro praktické zpracování etapové hry „Expedice 2012“ za spolupráce vedoucích, kteří se každoročně na tvorbě programu podílejí a následně se letního dětského tábora osobně účastní. Někteří z nich se věnují celoroční práci s dětmi v rámci oddílu Artušovci.

Následně byla zpracována analýza výsledků. Evaluaci jsme provedli anketou, která obsahovala otázky uzavřené, otevřené i polootevřené. Výsledky byly zpracovány v procentech a znázorněny v sloupcových a koláčových grafech.

Letní tábor byl organizován v rámci několikaleté tradice oddílu Artušovci z Frenštátu pod Radhoštěm. Tábor byl realizován na táborové základně Pulčiny nedaleko Valašské Senice v termínu 1.-14. 7. 2012. Účastnilo se ho 34 dětí a 13 členů organizačního týmu. Jedná se o táborovou základnu v přírodě bez elektřiny. Programová náplň a tradiční pojetí letního tábora je zaměřena na fyzický i psychický rozvoj dětí. Podporuje výchovu v přírodě a rozvíjí i sociální schopnosti jedince.

5 VÝSLEDKY A DISKUZE

5.1 Místo konání tábora

Místo pro táborový pobyt musí splňovat nároky organizátora a je předmětem řešení dlouho před samotným pobytem. Nároky na místo konání letního tábora se různí dle jednotlivých typů tábora a zaměření pobytu. Musí splňovat všechny hygienické předpisy. V zájmu kvalitní organizace se vedoucí předem důkladně seznámí s místem konání tábora, zjistí si možnosti nákupu potravin, nejbližší zdravotní zařízení apod.

Každoročně se tábor pro děti staršího školního věku pod záštitou Centra volného času Astra koná na táborové základně ve Valašské Senici (Obrázek 4). Jedná se o údolí mezi dvěma potůčky, rozprostírající se pod skálou s borůvkám. Jedná se o velmi specifické a kouzelné místo. Účastníci i vedoucí jsou ubytováni ve stanech s dřevěnou podsadou po dvojicích. Stany jsou obklopeny lesy. Jedná se o základnu bez elektřiny. Svítí se pouze petrolejkami a baterkami. V tábořišti je jediná pevná budova v podobě dřevěné kuchyně (Obrázek 5). Vaří se na kamnech, ve kterých se topí dřevem. Záchody jsou suché v dostupnosti centra tábora. Nad táborem je rozlehlá louka, která slouží pro většinu táborových her. Dvacet minut chůzí od táborové základny se nachází skalní město zvané Pulčínské skály. Nejbližší vesnice je vzdálena 2 km od tábora. Je pro nás centrem nákupu potravin a také poskytuje možnost koupání na místním koupališti.

Obrázek 4. Táborová základna Pulčiny

Obrázek 5. Táborová kuchyň a jídelna

5.2 Organizační zajištění

Důkladná příprava je základem dobře odvedeného letního tábora. Doba trvání pobytu je jen malým zlomkem v celkovém čase věnovanému organizaci. Již půl roku

předem se postupně v rámci krátkých schůzek organizačního týmu pracuje na vytváření táborového programu a materiálního zajištění.

Podzim – uspořádání víkendového potáborového srazu pro účastníky předchozího ročníku. Společné zhodnocení a diskuze nad fotografiemi udržuje aktuálnost společných zážitků. Zjištění zájmu vedoucích a předběžná domluva pro organizaci dalšího ročníku. Případné zajištění místa konání pobytu. My se každoročně vracíme na stálé místo a termín tábora máme již tradiční.

Leden, únor – potvrzení termínu a určení maximálního počtu účastníků, sestavení rozpočtu a ceny tábora. Vymýšlíme téma etapové hry a hlavní harmonogram dnů. Stanovujeme organizaci tábora a personální zajištění. S tím souvisí i oslovení adekvátních odborníků. Základem je dobrý kuchař. Spokojenost účastníků se stravou předchází nepříjemné a zbytečné kritice. Zdravotníkem musí být osoba s příslušným osvědčením. Zdravotník a kuchař je základním prvkem pro získání důvěry rodičů. Dále zajišťujeme hospodáře, který má na starost rozpočet tábora a příslušné vedoucí zajišťující pozitivní atmosféru, motivaci dětí a samozřejmě odborný dozor. Každý vedoucí musí odevzdat hlavnímu vedoucímu před začátkem tábora lékařské potvrzení o způsobilosti práce s dětmi.

Březen, Duben – probíhá propagace. S tím souvisí i příprava dokumentace. Hlavní vedoucí rozdělí jednotlivé úkoly. Stanovujeme si režim dne a jídelníček ve spolupráci s kuchařem a zdravotníkem.

Květen – pracuje se na konečné podobě programu na jednotlivé dny. Důležitá je i příprava náhradního programu z důvodu např. dlouhodobého nepříznivého počasí.

Červen – víkendová stavba táborové základny a příprava podkladů pro táborový program. Jedná se o tisk zpěvníků, diplomů, malba táborové mapy, vlajky, tisk podkladů pro jednotlivé hry a materiální zajištění tábora – nákup potravin, cen, apod. Příprava táborové dokumentace a vybavení lékárničky. V tomto měsíci probíhá i informační schůzka s rodiči, kde mají možnost setkat se s vedoucími, prohlédnout si fotky z minulých let a zeptat se na případné dotazy.

Červenec – vlastní uskutečnění tábora. Jedná se o intenzivní pobyt v rámci 14 dnů.

Zajišťujeme kvalitní a pestrý program podložený etapovou hrou. Výchovnými a vzdělávacími prvky jsou jednoduché táborové práce, manipulace s dřevem a podpory výchovy k přírodě.

5.2.1 Zajišťující organizace

V rámci pořádání letního tábora musíme myslet na důležité právní věci. Jedná se o zajištění pojištění pro účastníky i hygienické náležitosti v rámci místa konání tábora. Pořádat pobyty pod záštitou určité organizace je výhodou. Jedná se hlavně o firmu s tradicí, která je po právní stránce plně zajištěna a usnadňuje tak pořadateli formální záležitosti.

My každoročně pořádáme letní tábor pod Centrem volného času Astra ve Frenštátě pod Radhoštěm. V minulosti se jednalo o dům dětí. Je to organizace specializující se na volný čas dětí i mládeže. Mnohdy se programů účastní i dospělí. Hlavní náplní jsou zájmové kroužky během školního roku, ale také velké jednodenní akce pro širokou veřejnost – maškarní bály, den dětí apod. Významná je ale také letní činnost. V letošním roce 2014 mají v nabídce 15 letních táborů různého zaměření. Jedná se o tradiční tábory v přírodě, příměstské bez noclehu, tábory v pevné budově, taneční, elektrotechnické, ale i tábor u moře v Itálii. Výhodou konání tábora pod jejich záštitou je dlouholetá tradice a důvěra rodičů vkládaná do této organizace.

Táborová základna, kde pořádáme náš tradiční letní tábor, je také ve správě CVČ Astra. Každoročně se podílíme na její výstavbě a následnému zazimování. Z nájmu se také pravidelně obnovuje vybavenost základny.

5.2.2 Propagace

Dostat se do podvědomí potencionálních účastníků je hlavní náplní jarních měsíců. Stavíme na poměrně stále základně našich každoročních účastníků a díky jejich spokojenosti s programem a náplní tábora přivádějí s sebou pravidelně nové kamarády. Jelikož se v rámci organizace jedná letos již o 11. ročník tábora, máme již určitou pověst a díky ní je propagace tábora jednodušší. Hlavním prvkem propagace jsou papírové letáky s celoprázdninovou nabídkou Centra volného času Astra. Jejich distribuci zajišťují po školách samotní zaměstnanci Astry. To tvoří převážnou část

našich oslovených táborníků. V době propagace rozesíláme e-maily rodičům účastníků minulých let.

Velkým fenoménem dnešní doby jsou také sociální sítě. Díky nim dokážeme velmi jednoduše a efektivně oslovit naši cílovou skupinu. Základem je vytvoření jednoduchého letáku s důležitými informacemi a o šíření se pak nenásilně postarají samotní účastníci klasickým sdílením obrázku. V rámci našeho oddílu fungují také internetové stránky, kde nabídku také zveřejňujeme, ale efektivita této možnosti je minimální.

5.2.3 Materiální zajištění

V rámci spolupráce s Centrem volného času Astra je materiální zajištění jednodušší. Hlavní část potřebného materiálu nám zapůjčí a tím šetříme rozpočet tábora. Jedná se o sportovní vybavení, kuchyňské nádobí apod. V rámci nákupu tedy investujeme do kancelářských potřeb, barev a tisku podkladů. Vybavenost táborové základny je zcela dostačující. K dispozici jsou stany s dřevěnou podsadou vybavené matracemi a v kuchyni je dostatek nádobí. Největší investicí je tedy nákup potravin.

Jelikož se jedná o vzdálenostně méně dostupnou základnu, potřebujeme vždy auto, které je využito pro nákupy a případné akutní případy. Využívá se např. při převozu dítěte k lékařskému ošetření.

5.2.4 Etapová hra „Expedice 2012“

Každým rokem se snažíme vytvořit originální námět pro etapovou hru. Jde nám hlavně o aktuálnost. Většina našich her je na motivy filmů, případně knížek, nebo soudobých aktuálních situací. Rok 2012 byl zahalen do tajemství mayského poselství. Média spekovala nad pravdivostí předpovědi a většina lidí tuto informaci zaznamenala. Rozhodli jsme se tedy postavit etapovou hru právě na této skutečnosti.

Mayové jsou původní obyvatelé severní části Střední Ameriky a jižního Mexika. Vyznačovali se velmi vyspělostí kultury a poznatků a zajímali se o zákonitosti přírody, převážně klimatické podmínky a jejich změny v čase. Dle mayského kalendáře (Obrázek 6) byla předpovězena velká a radikální změna podnebí právě v roce 2012. Konec kalendáře byl stanoven na 21. 12. 2012. V tento den se měli do jedné roviny dostat

Země, Slunce a střed vesmíru. Výklad některých lidí byl postaven na úplném konci světa.

Obrázek 6. Mayský kalendář

Hlavním cílem naší etapové hry byla tedy záchrana světa a zvrácení Mayské předpovědi. Byli jsme rozděleni do pěti oddílů. Každý z nich představoval stát z jednoho kontinentu. Byla tam Austrálie, za Asii Čína, za Afriku Pobřeží slonoviny, za Ameriku zástupci z USA a z Evropy se připojilo Laponsko. V rámci táborového programu jsme cestovali po světě po těchto zemích a našim úkolem bylo v jednotlivých zemích nalézt bájnou „majčaku“. Jednalo se vždy o předmět, který bylo možno zničit specifickým způsobem. Byla to stoletá láhev s prachem, jejíž zničení bylo vsypáním prachu do ohně. V Africe jsme našli proroka, od kterého jsme získali posvátnou vodu. Jejím vylitím ze skály jsem „majčaku“ zničili. V Číně to byl lampión přání, který jsme vypustili do vzduchu, v Austrálii jsme hledali bájný náhrdelník, který jsme zničili společným roztržením a v Laponsku jsme museli vykopat historický kámen. O jeho zánik jsme se zasloužili silou a rozbili ho na kousky (Obrázek 7). Zvrácení poselství konce světa bylo možné pouze po objevení všech pěti „majčak“. V rámci programu se děti učily různé zvyky a základy jazyků jednotlivých zemí. Jedli jsme čínskými hůlkami, uctívali místní bohy, jedli speciální hamburgery a učili se základy finštiny. Výhodou táborového programu byla zcestovalost organizačního týmu a to, že jsme některé země osobně navštívili. Díky tomu se stal program zajímavým a poutavým. V rámci

jednotlivých her se děti učily rozpoznávat rostliny, rozdělovat oheň a řezat dřevo, vázání uzlů, pracovat s mapou a buzolou, apod. Tato etapová hra se řadí k nejlépe odvedeným v historii oddílu. Byla zajímavá pro děti i vedoucí.

Obrázek 7. Ničení „majčaky“ v Laponsku

5.3 Režim tábora

Pravidelný režim vyžaduje každý jedinec. Na letním táboře je důležité dodržovat předem stanovený denní režim. Účastníkům umožňuje udržovat časovou orientaci a přispívá k udržení pozitivní atmosféry ve skupině. Mluvíme o předem stanoveném časovém rozvržení aktivit v průběhu 24 hodin. Vyváženost spánkového a klidového režimu dětí s pohybovou aktivitou je základem stanovení režimu dne.

V režimu dne musí být pevně stanovena doba určena pro spánek, čas pro osobní hygienu, jídlo a pohybovou činnost. Sestavení režimu se řídí na základě věku a zdravotního stavu účastníků. U sestavování musí být přítomen i zdravotník a dohlédnout na optimální nastavení programu. U dětí do 11 let musí být doba určená pro spánek alespoň 10 hodin. U dětí ve věku 12-14 let je to nejméně 9 hodin a u starších účastníků nesmí být kratší než 8 hodin (Beroušek, 2005, 36).

Z hygienických důvodů je provozovatel tábora povinen do harmonogramu zařadit pravidelný úklid všech společných prostor. Děti do 14 let nesmějí provádět úklid záchodů (Beroušek, 2005, 36).

Základem je taky pravidelná a vyvážená strava. Jídlo musí být předkládáno 5krát denně. Účastníci musí mít nepřetržitý přístup k nápojům. Dohlížíme na řádný pitný režim. Po obědě musí následovat nejméně 1,5 hodin odpočinku. Dbáme na klidový režim v celém tábořišti.

Pohybová aktivita musí být přizpůsobena aktuálnímu věku, pohlaví a zdravotnímu stavu účastníků tábora. Volíme vždy optimální zatížení a dbáme na řádný odpočinek a relaxaci.

Na našem letním táboře se řídíme tímto režimem dne:

- 7:30 Budíček
- 7:40-8:30 Rozcvička, ranní hygiena, úklid stanů
- 8:30 Snídaně
- 9:00-12:00 Dopolední program, svačina
- 12:00-13:00 Oběd
- 13:00-14:30 Polední klid
- 14:30-18:30 Odpolední program, svačina
- 19:00 Večeře
- 18:30-21:30 Večerní program
- 21:30-22:00 večerní hygiena
- 22:00 Večerka

Obrázek 8. Bojové cvičení na louce

5.3.1 Oddíly

Kvůli stálému přehledu o aktuálním fyzickému i psychickému stavu dětí a dohlížení nad dodržováním režimu tábora, rozdělujeme účastníky tábora do menších skupin - oddílů. Každá skupina je pod vedením předem určených vedoucích. Dítě ví na koho se v případě jakýchkoliv problémů obrátit. Vedoucí kromě programové náplně táborového života dětí dohlíží také na optimální režim dne dítěte a na dostatečný pitný režim. V těchto oddílech fungují děti i v rámci táborových her a motivačně se snaží o co nejlepší umístění v rámci táborové etapové hry.

Na našem letním táboře máme maximálně 35 dětí. Rozdělujeme je do pěti oddílů po 7 lidech. Každý oddíl mají na starosti dva vedoucí (případně jeden vedoucí nad 18 let a jeden praktikant). Snažíme se také o vyvážené vedení, tzn. že vedoucí jsou vždy opačného pohlaví. Jde nám hlavně o důvěru dětí a možnost výběru při řešení případných problémů. Věkové rozmezí účastníků je většinou 11-16 let. Rozdělujeme je předem dle stanovených kritérií. Snažíme se o věkovou, silovou i mentální vyrovnanost mezi skupinami, aby bylo soutěžení zajímavé a vyvážené. V případě většiny stálých a známých účastníků je situace při rozdělování jednoduchá. Každoročně ale tábor doplňují děti nové, o kterých máme málo či dokonce žádné informace. Mnohdy se setkáváme s problémy, pokud se jedná například o dítě starší, které potencionálně považujeme za tahouna oddílu a nakonec se ukáže, že mentálně se vyrovná mladším účastníkům. Pro oddíl je to velké oslabení a velmi těžce se skupina motivuje. Proto je důležité mít, co nejvíce informací o fyzickém i psychickém stavu dítěte. Mohou k tomu posloužit připravené dotazníky před táborem, kdy rodiče uvádějí např. úroveň plaveckých schopností, speciální návyky a zlovyky.

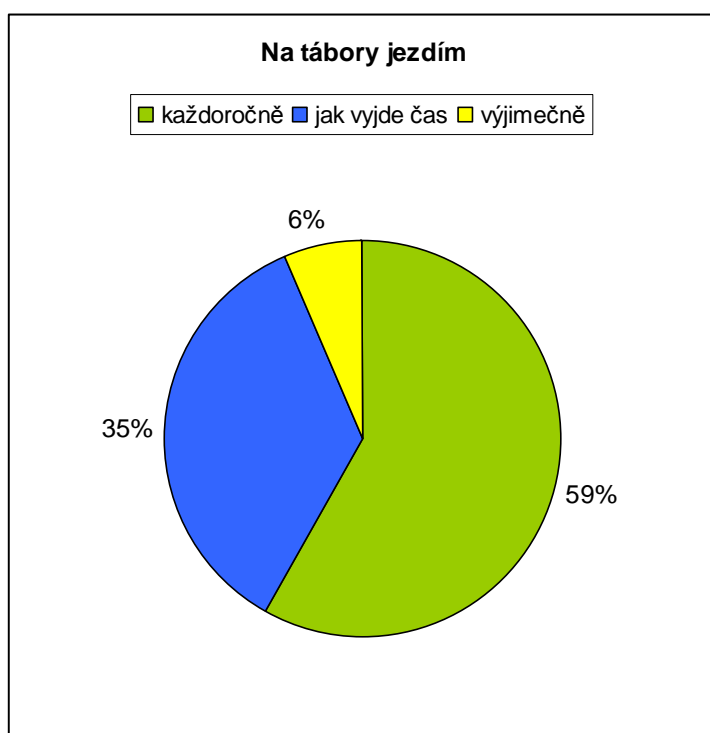
5.8 Hodnocení a zpětná vazba

V každé činnosti, kterou vykonáváme je důležitá zpětná vazba. Pomáhá člověku k ustálení názorů a poučení se do příštích podobných situací. Snažíme se o zpětnou vazbu v průběhu tábora. Mnohdy postačí rozhovor s dětmi. Zjišťujeme jejich pocity, oblíbenost her, vztahy mezi nimi. Chceme tak předejít případným konfliktům a nespokojenosti dětí. K celkovému zhodnocení připraveného tábora v roce 2012 byla použita předem připravena anketa (Příloha 1).

5.8.1 Výsledky ankety účastníků letního tábora Expedice 2012 (1. -14. 7. 2012)

Anketa byla účastníkům položena v den odjezdu po úplném uzavření táborové hry (Příloha 1). Tábora se zúčastnilo celkem 34 dětí. Čtyři z nich museli v průběhu tábora z různých důvodů odjet domů. Dva z nich kvůli zranění, jedna kvůli zdravotním problémům a jedna mladší dívka psychicky nezvládla odloučení od rodičů. Ke stanovení výsledků bylo využito všech vyplněných anket, které se nakonec zúčastnilo celkem 30 dětí ve věku 11-17 let, z toho 12 dívek a 18 chlapců. Průměrný věk dotazovaných byl 13,5 let.

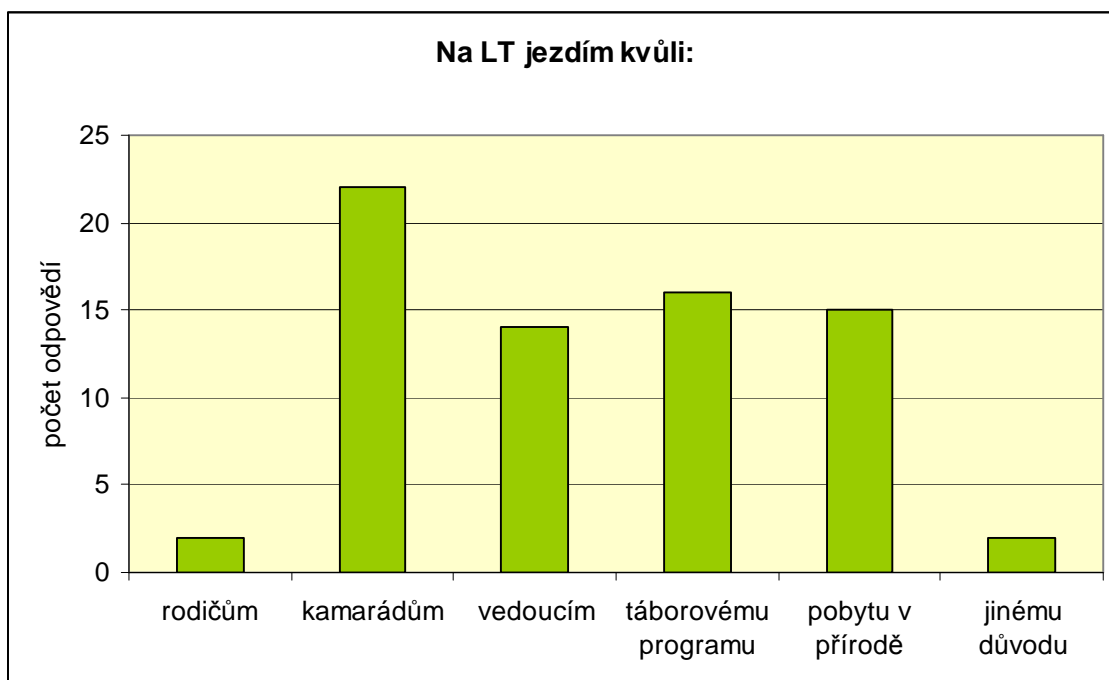
Hlavním cílem ankety bylo zjistit spokojenost dětí s průběhem tábora a pohled na vybavení a prostředí táborové základny situované do přírody bez elektřiny.

Obrázek 9. Pravidelnost účastí dětí na letním táboře

První otázka ukázala složení účastníků dle zkušeností z táborového života. Je patrné, že 59% dětí jezdí na tábory každoročně a tento způsob trávení letních prázdnin vyhledává. Tato skutečnost je nám přínosem. Práce s těmito dětmi v pro ně již známém režimu usnadňuje práci samotným vedoucím. Dalších 35% dotazovaných zařazuje letní tábor do svého léta pouze na základě svého volného času. Pouze

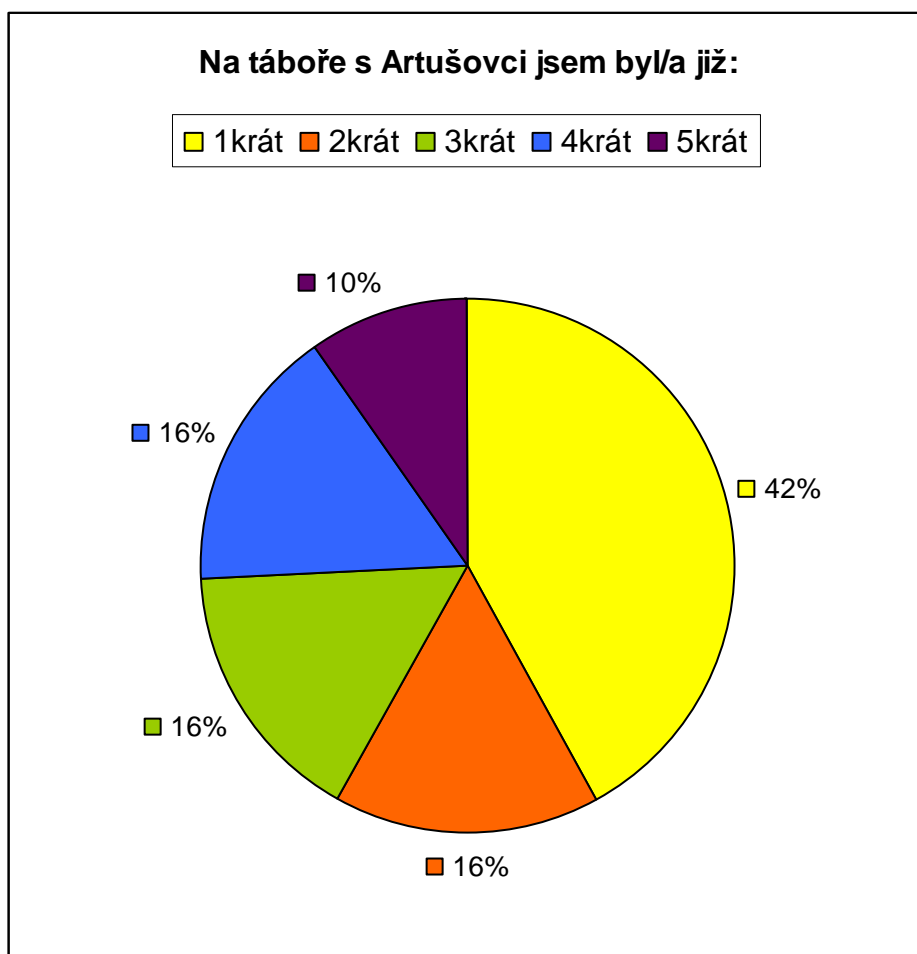
dvě osoby, což činí 6% z celkového počtu, uvedly pobyt na táboře za výjimečnou událost.

Obrázek 10. Důvody účasti dětí na táboře

V této otázce měli dotazovaní možnost zvolit i více odpovědí. Celkem 22 dětí jezdí na tábor kvůli svým kamarádům nebo díky možnosti poznat nové přátele. Dalším ukazatelem pro výběr tábora je i táborový program. Celkem 15 odpovědí se objevilo u možnosti pobytu v přírodě. Vzhledem k typu táborové základny, která je situována uprostřed lesa mimo civilizaci, je toto zjištění velmi pozitivní a ukazuje, že i tato tradiční pojetí táborů mají v dnešní době své stálé příznivce. Výsledek je velmi kladný hlavně vzhledem k technické závislosti dnešní společnosti. Ukazuje, že i přesto jsou děti schopny strávit 15 dní bez elektřiny. Mezi čtyři hlavní důvody patřilo i složení organizačního týmu. Děti se rády vracejí a jezdí kvůli vedoucím, kteří jsou mnohdy jejich vzory i dobrými kamarády. Jako málo podstatný se pro tuto skupinu ukázal vliv rodičů. Vzhledem k věku účastníků očekáváme určitou nezávislost při výběru trávení volného času. Ale právě postoj rodičů k investici do tohoto typu pobytu v období letních prázdnin velmi silně ovlivňuje konečnou účast či neúčast dítěte na letním táboře. Jiný výsledek bychom viděli u dětí mladšího školního a předškolního věku, kde hlavně rodiče rozhodují o způsobu trávení letních prázdnin. Dvě děti uvedly možnost

jiného důvodu. Obě se nezávisle na sobě shodly, že důvodem jejich pobytu je dobrý pocit a netradiční zážitek.

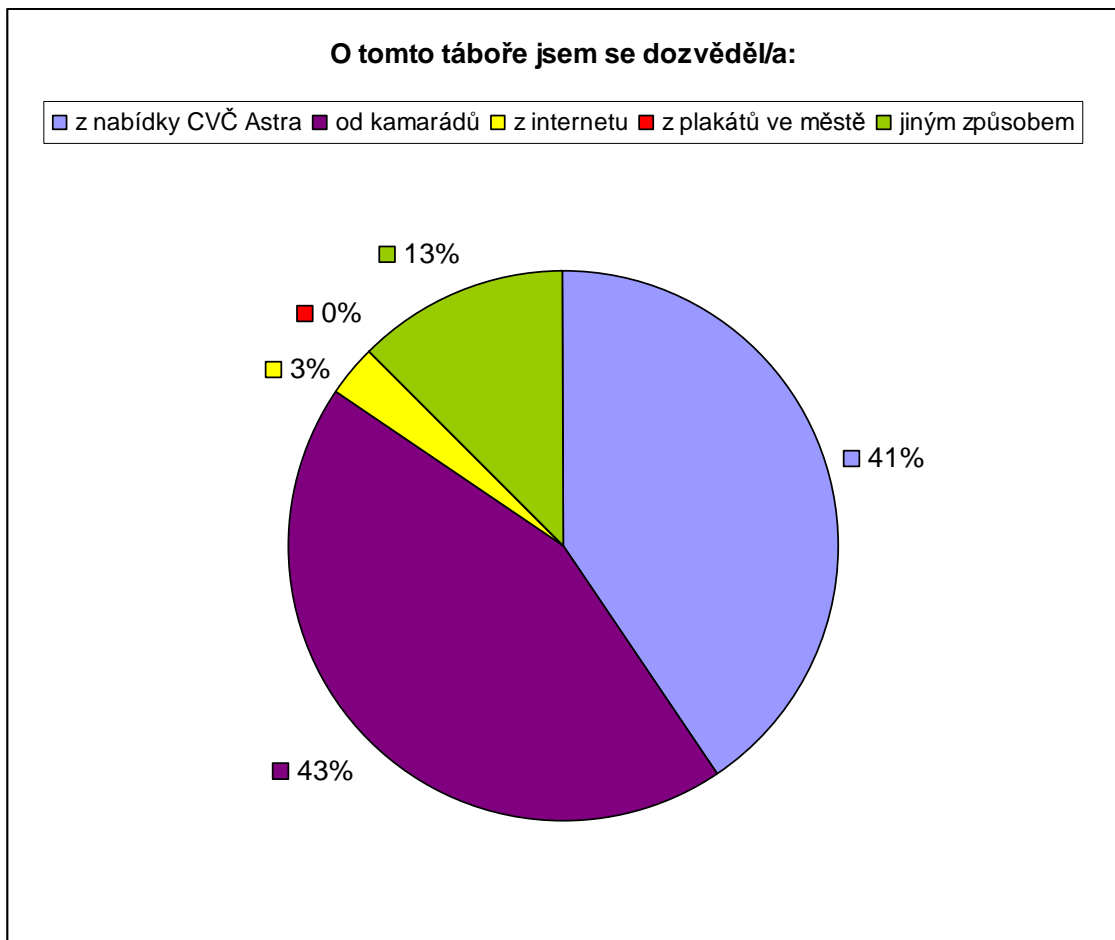

Obrázek 11. Počet let strávených na letním táboře s oddílem Artušovci

Složení skupiny účastníků je z větší části tvořeno dětmi, které s námi tráví léto pravidelně. V tomto roce to bylo dokonce 58% dětí. O to lepší a snazší je práce s nimi po stránce organizační. Známe se navzájem a víme, co čekat. Máme přehled o sociální situaci v rodině a společenském postavení dítěte ve skupině. Díky tomu můžeme předcházet některým nepříjemným situacím. Ale naopak vzhledem k jejich opakovanému pobytu jsou kladeny vyšší nároky na organizační tým. Je potřeba vymýšlet inovace a udržovat pestrost programu, aby byl pobyt stále atraktivní. 13 dětí bylo na táboře s námi úplně poprvé, to tvoří 42% celé skupiny.

Druhá část této otázky byla doplňující. Děti zde uváděly, který tábor, jehož se pod našim vedením zúčastnily, je zaujal nejvíce. Možnost vyjádřit se využilo 13 dětí

z 18. Celkem 7 hlasů dostal aktuální ročník Expedice. Oblíbenost právě tohoto tábora je samozřejmě dána faktorem aktuálního nadšení z právě probíhajícího pobytu a také z množství aktuálních zážitků posledních 14 dní. Druhým oblíbeným táborem bylo Jumanji z roku 2011. Třetí v pořadí Stínadla se bouří z roku 2010. Rok 2008 z názvem Křovákem snadno a rychle a Hvězdná brána z roku 2009 dostali po jednom hlasu.

Obrázek 12. Způsob získání informací o táboře

Při organizaci letního tábora je důležitá propagace, aby bylo osloveno dostatečné množství cílové skupiny. V našem městě, které má málo přes 10000 obyvatel spoléháme hlavně na propagační letáky vydané centrem volného času, pod jehož záštitou tábor pořádáme. Jistota papírové nabídky se nám potvrdila. 41% dětí se o našem táboře dozvědělo právě díky tomu. 43% dětí se nechalo ovlivnit svými kamarády a na tábor se vydali díky jejich zkušenostem a zážitkům. Pouze jedna osoba se o nás dozvěděla z internetu. Je zřejmé, že v oblasti propagace bychom měli klást

důraz na papírové letáky a nové členy získávat také díky spokojenosti současných účastníků.

Obrázek 13. Zobrazení nespokojenosti účastníků

V této otázce děti hodnotily uvedené okruhy podobně, jako známkováním ve škole. Byla stanovena základní stupnice (1- rozhodně ano, 2- spíše ano, 3- spíše ne, 4- rozhodně ne). Tyto body jsou zaneseny do grafu ve formě průměru. Velkou spokojenost znázorňuje hodnota 1, naopak absolutní nespokojenost vyjadřuje průměrná hodnota 4.

Všech 30 dětí uvedlo absolutní spokojenost s vedoucími. Tento výsledek nás velmi potěšil. Dalšími kladnými ohlasy byl ohodnocen táborový program a na třetím místě se objevilo místo konání tábora, což dokresluje kladný názor této skupiny dětí na pobyt v přírodě. Tábořiště se nachází v údolí pod skálou uprostřed lesa. Není zde zavedena elektřina. Všechny okruhy byly hodnoceny velmi pozitivně a průměrná známka u žádného nepřesáhla hodnocení 2. Největší nespokojenost se ale v této anketě ukázala se způsobem sprchování. Jedná se o polní sprchu s nutností ohřát si vodu před samotným sprchováním. Vzhledem k návykům některých dětí sprchovat se každý den, chápeme jejich nespokojenost. Prostředí, táborový

program a způsob získávání vody z nedalekého pramene nám nedovoluje zajistit možnost sprchování každý den.

Mezi nejhůře ohodnocené patřilo již zmiňované sprchování, termín tábora a spokojenost s vlastním oddílem. Hodnocení složení týmu, do kterého je jedinec pro celou dobu trvání tábora zařazen je velmi individuální. Týmy jsou děleny, pokud možno, rovnoměrně ale někdy se tam vyskytnou konflikty mezi dětmi navzájem. Jelikož ale bylo ohodnocení vedoucích dětmi kladné, hodnotíme i případné rozpory v týmu za zvládnuté. Týmy jsou složeny z dětí všech věkových kategorií a skupiny jsou smíšené, tedy chlapci i dívky dohromady. Dbáme vždy na fyzickou i psychickou vyrovnanost týmů. Ke správnému rozdělení nám pomáhá fakt, že většinu dětí známe osobně z loňských ročníků nebo z oddílu.

6. Můj největší zážitek z tábora:

Následující tři otázky byly dobrovolné a otevřené. Účastníci se zde mohli vyjádřit vlastními slovy. Objevily se různé odpovědi a mnohé se vylučovaly. To, co pro některé je největším zážitkem, se pro jiné stalo zážitkem nejhorším.

Největším zážitkem a nejvíce kladných odpovědí dostala vícedenní hra, která trvala celé 2 dny a hrála se i přes noc. Děti bránily tábořiště před vedoucími. Obě skupiny mezi sebou bojovaly papírovými míčky a již několikátým rokem je tato hra vrcholem táborového programu. Další zmíněnou aktivitou byl výsadek, kdy je celý tým i s vedoucími za tmy odveden někam mimo tábořiště. Po cestě mají zavázané oči. Jejich úkolem je poté dostat se zpátky do tábořiště a v pravidelných intervalech plní různé úkoly. Třetím nejsilnějším zážitkem byly noční hry. Z odpovědí je zřejmé, že děti velmi oceňují aktivity podvečerní a noční. Je to pro ně velkým zážitkem a možností zažít něco neobvyklého. V dnešní společnosti hrají u dětí velkou roli počítačové hry a dobrodružné nebo akční filmy. Pobyt v přírodě a zvolením správných aktivit se tak děti dostávají do rolí a přibližují se tak svým virtuálním hrdinům. Proto mají právě akční pohybové hry největší úspěch.

7. Můj nejhorší zážitek z tábora:

V této odpovědi se mnohdy objevovaly stejné odpovědi jako v otázce 6. Silné zážitky mohou být pro někoho pozitivní a pro jiného negativní. Jednalo se hlavně

o výsadek. Dalšími špatnými zážitky byly zdravotní problémy jednotlivých účastníků, díky kterým byli na čas vyřazeni z táborové programu. Byl zde zmíněn např. vymknutý kotník a opuchlé koleno.

8. Ještě chci napsat, že...

V této otázce se mohly děti vyjádřit k jakémukoliv tématu, nebo napsat myšlenku či vzkaz, který nám chtěly anonymně předat. Jedinou negativní poznámkou byla nespokojenost se zařazením do oddílu. Ostatní odpovědi zde ale byly kladné. Jednalo se o poděkování za organizaci tábora právě v tomto stylu. Za spokojenost a vzkazy, že se těší na příští rok. Zde jsou uvedeny vybrané odpovědi.

„Nelíbil se mi výběr týmu.“

„Mám vás moc ráda.“

„Tábory s Artušovci miluju a budu na ně jezdit dokud budu moct.“

„Tábor byl opravdu luxusní a doporučila bych ho každé kamarádce, která chce prožít opravdovou zábavu.“

„Jsem ráda, že Artušovci pořádají tak skvělé tábory a že můžu být jejich součástí.“

5.8.2 Nečekané události

Organizace letního tábora vyžaduje důkladnou přípravu, aby vše proběhlo dle očekávání ke spokojenosti dětí i organizátorů. Na většinu aktivit potřebujeme speciální pomůcky a proto je důležité připravit „hrubý“ program dlouho před samotným pobytem, abychom případné pomůcky zajistili a měli je k dispozici. Samotný táborový program ovlivňuje hlavně počasí, kvůli kterému se mnohdy musí velmi improvizovat. Ne letním táboře Expedice 2012 nám většina aktivit vyšla dle plánu. Naštěstí jsme nemuseli řešit dlouhodobé deště a vždy se jednalo pouze o přeháňky či chvilkové bouřky. Díky tomu byl táborový program velmi pestrý a odpovídal přípravě. V době deštivého počasí jsme využili předem připravené hry, které jsme uskutečnili v zastřešené jídelně. Některé aktivity bylo možné uskutečnit s upravenými pravidly i venku, kdy se děti pohybovaly v pláštěnkách a gumákách.

Nepříjemnými neočekávanými událostmi, které nás potkaly, byly náhlé odjezdy dokonce čtyř dětí v průběhu tábora. Maximální kapacitu tábora jsme měli stanovenou na 35 účastníků. Tábora se zúčastnilo celkem 34 dětí. V tomto roce jej ale v průběhu opustily dokonce čtyři děti. Z různých důvodů byly nuceny odjet domů. Dva z nich kvůli zranění. Jednalo se o staršího chlapce a dívku. Oba se kvůli zranění kotníku nebyli schopni nadále účastnit programu a bylo nutné odevzdat je do domácího léčení. U obou se jednalo o nepředvídatelnou situaci způsobenou špatným našlápnutím. Další dívka se nečekaně potýkala s komplikacemi během měsíčního cyklu a musela odjet také. Poslední dítě, které opustilo v roce 2012 předčasně byla mladší dívka, která psychicky nezvládla odloučení od rodičů. Byla již ve věku 12 let, ale na tomto táboře v přírodě byla úplně poprvé a bylo zřejmé, že není schopna přizpůsobit se tamějším podmínkám. Adaptace na nové prostředí tohoto typu je pro děti čím dál složitější. Děti jsou vychovávány v umělém prostředí a v přírodě tráví méně času. Možná právě proto jsou náchylnější ke zranění a nemocem.

6 ZÁVĚR

V dnešní době technického rozmachu se potýkáme se stále menším zájmem dětí o tradiční pojetí letních táborů. Vyhledávané jsou především moderní typy s jistým zaměřením a technickou podporou. V dnešní době sociálních sítí se dětem a mládeži stále více odcizuje přirozené prostředí a pobyt v něm.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo vytvořit program pro letní dětský tábor jako podporu výchovy k přírodě. Poukázat na důležitost pobytu dětí v přírodě. Dílčími cíly bylo zajistit organizační zázemí a propagaci, aby byl tábor uskutečnitelný.

Výsledkem samotné realizace je vyhodnocení anket a zjištění zájmu dětí pro pobyt v přírodě prostřednictvím letního tábora tradičního pojetí. Anketa byla vyplněna účastníky letního tábora „Expedice 2012“ organizována vedoucími z oddílu Artušovci z Frenštátu pod Radhoštěm.

Dle mého názoru byl hlavní cíl této práce naplněn. Skupina 30 dětí v naprosté většině potvrdila spokojenost s pobytem v přírodě. Na tento letní tábor jezdí děti z vlastního zájmu a většina z nich považuje pobyt na táboře za přínosný. Každoročně se vrací hlavně kvůli kamarádům a táborovému programu. Zjistili jsme, že tradiční pojetí propagace je vzhledem ke stálé základně účastníků dostačující. Většina z nich využívá prázdninovou papírovou nabídku Centra volného času Astra ve Frenštátě pod Radhoštěm, případně se o našem táboře dozví díky svým kamarádům, kteří jsou již stálými účastníky tábora. Nejmenší spokojenost v souvislosti s pobytem v přírodě a na táboře je s formou sprchování. Děti mají možnost pravidelné hygieny, ale nevyhovuje jim styl polní sprchy. Domnívám se, že je to z důvodu navyklého komfortu z domácího prostředí.

Rozvoj podpory zájmu dětí a mládeže o pobyt v přírodě je důležitý a vyžaduje vyšší zájem veřejnosti. Je potřeba nalézat stále nové motivační prvky a alternativy pobytu v přírodě. Východiskem mohou být i organizované krátkodobé výlety. Zásadní je také osvěta této problematiky před rodiči. Právě oni mohou ovlivnit vztah dítěte k přírodě jako první. Přirozený pohyb pozitivně ovlivňuje duševní a tělesný vývoj dítěte.

7 SOUHRN

Bakalářská práce s názvem „Letní dětský tábor jako významný prvek pobytu v přírodě“ popisuje letní tábor jako důležitou součást pobytu v přírodě, jeho pozitivní přínos na optimální rozvoj dětí a mládeže po stránce fyzické i psychické. Táborové pobyty popisuje jako optimální prostředek pro výchovu k přírodě. Snaží se podat obecné informace o aktuální situaci soudobé společnosti a jejího vztahu k přírodě.

V teoretické části přibližuje pojmy pedagogika volného času, zážitková pedagogika. Popisuje teorii pobytu v přírodě, rozdělení letních táborů a také etapovou hru jako důležitý motivační prvek při organizaci letního tábora. Seznamuje se základními zákony a vyhláškami potřebnými při organizaci zotavovací akce. Přibližuje věkové skupiny staršího školního věku a adolescence. Právě pro tyto věkové skupiny byl připraven táborový program.

Součástí bakalářské práce je i stručná historie zájmového oddílu Artušovci z Frenštátu pod Radhoštěm. Popisuje jeho náplň a předkládá náhled do historie táborové činnosti se základním popisem jednotlivých etapových her.

Poznatky byly použity při organizaci letního tábora v roce 2012 ve Valašské Senici pod názvem Expedice 2012. Účastníci se na konci pobytu podíleli na vyplnění ankety. Její grafické zpracování a vyhodnocení je součástí výsledkové části této bakalářské práce. Zájem dětí o pobyt v přírodě v dnešní době upadá, ale i přesto je tradiční pojetí letních táborů příležitostí pro mnoho dětí a stále se setkává s úspěchem.

8 SUMMARY

This bachelor thesis with title "Children's summer camp as an important element of the stay in the nature" describes a summer camp as an important part of staying in nature. It describes positive contribution to the optimal development of children and youth both physically and mentally. The summer camp is as the optimal means for education to nature. This thesis seeks to provide general information about the current situation of contemporary society and relationship between society and nature.

In the theoretical part is the concept of leisure education and experiential learning. It describes the theory of the stay in nature, a division of children's summer camps and a stage-play as an important motivational element in the organization of summer camp. The thesis introduces basic laws and regulations which are necessary for the organization of recovery actions. It presents a basic information about older school age and adolescence. For these age groups has been prepared camp program.

One part of the thesis is a brief history of the club Artušovci from Frenštát pod Radhoštěm. It describes its activities and presents a view into the history of the camp activities with a basic description of each of stage plays.

The findings were used in the organization of summer camp in 2012 called „Expedition 2012“ in Valašská Senice. The participants involved in completing the survey at the end of camp. Graphs and evaluation is included in the final section of this thesis. Children's interest in stay in the nature nowadays are declining, but nevertheless the traditional concept of summer camps are opportunities for many of them and it still meets with success.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Anonymus (2014). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Retrieved 24.5.2014 from World Wide Web <http://www.msmt.cz/>.
- Beroušek, P. (2005). *Rádce pořadatelům a vedoucím dětských táborů jako zotavovacích akcí pro děti*. Praha: Sondy.
- Crowe, B. (1975). *The Playgroup Movement*. London: George Allen a Unwin Ltd.
- Foglar, J., Chour, J. Z., & Zapletal, M. (1997). *Etapové hry*. Liberec: Skauting.
- Foglová, M. (2006). *Táborové etapové hry*. Praha: Portál.
- Foglová, M. (2008). *Etapové hry v přírodě*. Praha: Portál.
- Franc, D., Zounková, D. a Martin, A. (2007). *Učení zážitkem a hrou: Praktická příručka instruktora*. Brno : Computer press.
- Franěk, M. (2001). Děti potřebují pro svoji hru přirozené venkovní prostředí. *Psychologie Dnes* 4. 14-15
- Frömel, K. (2002). *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hanuš, R., & Jirásek, I. (1996). *Výchova v přírodě*. Olomouc: UP FTK
- Hájek, B., Harmach, J., & Hoffmann, O. (2004). *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: IDM MŠMT.
- Harmach, J. (2004). *Tábory a jiné zotavovací akce*. Praha: IDM MŠMT.
- Hodaň, B., & Dohnal, T. (2005). *Rekreologie*. Olomouc: Hanex.
- Jirásek, I. (2003). Vymezení pojmu zážitková pedagogika. *Gymnasion*, 1, 6-16.
- Kubala, P. (2006). *Metodické materiály Outward Bound – Česká cesta/Pilíře/Pedagogický základ*.
- Krejčí, V. (1991). *Obecné základy pedagogiky*. Ostrava: Pedagogická fakulta.

- Knapp, C. E. (1992). *Lasting Lessons: A teacher's guide to reflecting on experience*.
Charleston: ERIC.
- Matějček, Z. (2000). *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál
- Mazal, F. (2007). *Hry a hraní pohledem ŠVP*. Olomouc: Hanex.
- Neumann, J., Vomáčko, L., & Vomáčková, S. (1999). *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál.
- Neuman, J. (2000). *Turistika a sporty v přírodě. Přehled základních znalostí a dovedností pro výchovu v přírodě*. Praha: Portál
- Neumann, J. (2007). *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě (4th ed.)*. Praha: Portál.
- Oelkers, J. (1998). *Kinderbilder. Zur Geschichte und Wirksamkeit eines Erziehungsmediums. in: Zeitschrift für Pädagogik 44/ 5, 639-660*.
- Pelánek, R. (2008). *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál.
- Spousta, V. (1996). *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: Pedagogická fakulta.
- Svojsík, A. B. (1912). *Základy junáctví*. Praha: Springer.
- Vágnerová, M. (1996). *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum
- Zapletal, M. (1969). *Jak vést letní tábor*. Praha: Mladá fronta
- Zapletal, M. (1985). *Velká encyklopedie her. Hry v přírodě*. Praha: Olympia

10 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 Anketa pro účastníky letního tábora Expedice
- Příloha 2 Vzor dopisu pro děti patřící do oddílu Laponska
- Příloha 3 Dotazník pro členy nastupující do expedice 2012
- Příloha 4 Fotografie z letního tábora Expedice 2012

Příloha 1

Anketa k bakalářské práci pro účastníky letního tábora Expedice 2012 (1.-4.7. 2012).

Ahoj, prosím tě o vyplnění této ankety. Jedná se o anonymní anketu a její výsledky budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce. U otázek, prosím, křížkuj do čtverečků u nabízených možností. Pod každou otázkou je i místo na vyjádření k tvé vlastní odpovědi. Předem ti děkuji za ochotu.

Kateřina Smolanová

Jsem (nehodící se škrtni): kluk/ holka

Věk:.....

1. Na tábory jezdím:

- každoročně
- jak vyjde čas
- výjimečně

2. Na letní tábor jezdím kvůli (můžeš označit i více možností):

- rodičům
- kamarádům
- vedoucím
- táborovému programu
- pobytu v přírodě
- jinému důvodu:.....

3. Na táboře s Artušovci jsem byl/a již:

..... krát (letošní léto pořádáme již 9. tábor)

Pokud jsi s námi na táboře už byl/a, napiš, který se ti líbil

nejvíce:.....

4. O tomto táboře jsem se dozvěděl/a:

- z nabídky CVČ Astra
- od kamarádů

- z internetu
- z plakátů po městě
- jiným způsobem:

5. Zakroužkuj, jak jsi spokojený s*:

táborovou základnou	1	2	3	4.....
místem konání tábora	1	2	3	4.....
termínem tábora	1	2	3	4.....
ubytováním ve stanu	1	2	3	4.....
táborem bez elektřiny	1	2	3	4.....
sprchováním	1	2	3	4.....
jídlem	1	2	3	4.....
táborovým programem	1	2	3	4.....
vysvětlováním her	1	2	3	4.....
tvým oddílem	1	2	3	4.....
vedoucími	1	2	3	4.....

* 1-rozhodně ano, 2- spíše ano, 3- spíše ne, 4- rozhodně ne

Za každou položkou máš místo na poznámku.

6. Můj největší zážitek z tábora:

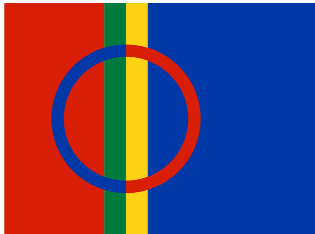
7. Můj nejhorší zážitek z tábora:

8. Ještě chci napsat, že....

Příloha 2

Vzor dopisu pro děti patřící do oddílu Laponska

Pocházíš z Laponska, ze země obývané kmeny Sámů, dříve nazývaných Lapenci. Nejsme oficiálním státem, ale máme svůj jazyk (sámštinu) a kulturu. Země se rozkládá za polárním kruhem na území států Norsko, Švédsko, Finsko a Rusko (sever poloostrova Kola).

-vlajka Laponska

- území, kde se Laponsko rozkládá

Abys reprezentoval řádně svou zem připrav si **KOSTÝM:**

- huňatý svetr (rolák) se zimními motivy (sobi, sníh,...)
- beranice, ušanka – tradiční kožešinová čepice (nebo jinou huňatou čepici)
- palčáky (nebo jiné rukavice)
- prostě se obleč, tak jako doma v Laponsku 😊

Jelikož jsme země z chladné oblasti, je možnost kostým doplnit různými kožešinami, dečkami. Doplněte si jej podle libosti a chuti.

Heippä, Hej då, Farvel, до свидания 😊

www.stoklasa.cz 55

Příloha 3

Dotazník pro členy nastupující do expedice 2012

Vítej na Expedici 2012, která se uskuteční ve dnech 1. 7. - 14. 7. 2012.

Předtím než vyrazíme, věnuj, prosím, velkou pozornost tomuto dotazníku a všechny otázky vyplň tak, aby tvé svědomí zůstalo čisté. Případné nepravdivé či dokonce snad lživé odpovědi by mohly mít v průběhu expedice vážné, velmi závažné, nebo nedej bože i ty nejzávažnější důsledky!

1. Za kolik uběhneš šedesátku (tj. 60 metrů sprint)? Pokud tento údaj neznáš ty ani tvůj učitel TV, popros o spolupráci své rodiče nebo kamarády a změř svůj výkon na danou vzdálenost.
2. Vypiš své zájmy.
3. Napiš nám také, kterým zájmům se věnuješ pravidelně, tedy do jakých kroužků nebo sportů chodíš pravidelně.
4. V příloze nám pošli své aktuální foto (max. 1 měsíc staré).
5. Napiš známku z matematiky, kterou jsi dostal v pololetí.
6. Jaké máš oblíbené jídlo?
7. Existuje nějaké jídlo, které za žádnou cenu nesníš?
8. Máš sourozence? Napiš, který v pořadí si se narodil.
9. Velikost tvého trička je S-M-nebo L či XL?

10. Napiš svůj BMI index.

11. Jaká je tvá oblíbená země? Kam by ses rád podíval?

12. Napiš vtip.

13. Máš rád kuřecí maso?

14. Jaké jméno bys dal živé slepici?

15. Co by sis vybral z následujících činností pro ideální víkend?

- skok padákem
- „gaučing“
- procházka po obchodním centru
- let balonem
- let do vesmíru
- diskotéku

Těšíme se na společné chvílky a pevně věříme, že naše expedice bude úspěšná, neboť je to jedna z posledních nadějí...

S pozdravem
hlavní vedoucí Expedice 2012

Příloha 4

Fotografie z letního tábora Expedice 2012

Foto 1. Závěrečná společná fotografie v táboře

Foto 2. Týmová pohybová hra

Foto 3. Čínský večer se slavnostním vypuštěním lampiónu přání

Foto 4. Týmová hra v táboře

Foto 5. „Bubli-golf“

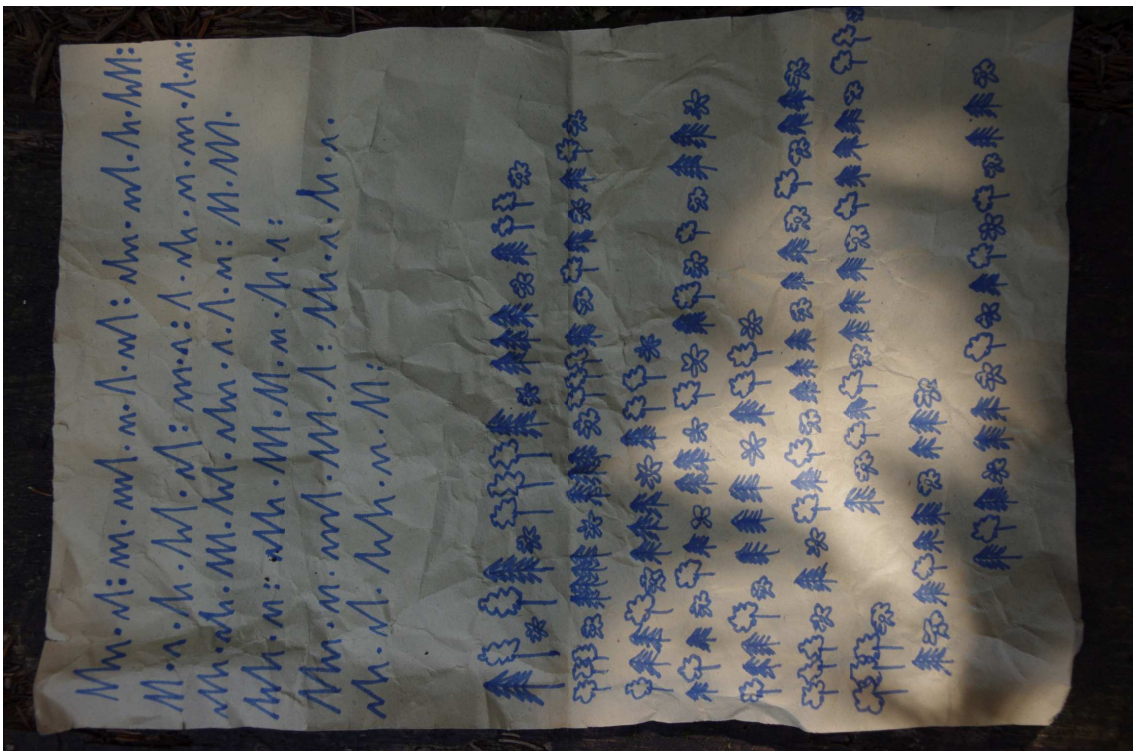

Foto 6. Ukázka šifrované zprávy

Foto 7. Pohybová hra na louce nad táborem

Foto 8. Pohled do skalního města nedaleko táborové základny